

Pozdravni nagovor na simpoziju ob 110. obletnici rojstva Antona Vratuše

Spoštovana gospoda Milan Kučan in Danilo Türk, nekdanja predsednika RS, spoštovani in dragi Prekmurci, dragi člani in članice SAZU, spoštovane gospe in spoštovani gospodje,

v veliko veselje mi je, da vas lahko v pozdravim na SAZU na prvem delu simpozija ob 110. obletnici rojstva akademika Antona Vratuše, katerega drugi del bo jutri potekal v Murski Soboti. Še posebej sem počaščen, da lahko med nami pozdravim kar dva nekdanja predsednika države, kar daje današnjemu simpoziju prav posebno obeležje.

Ko vas danes pozdravljam na simpoziju, imam tako kot verjetno mnogi med vami, še živo v spominu stoletnico Antona Vratuše, ki smo jo skupaj s slavljenecem praznovali točno na današnji dan pred desetimi leti, 19. februarja 2015, v Prešernovi dvorani Akademije na drugi strani Novega trga. Tudi takratno proslavo, ki je imela značaj prijateljskega druženja, je SAZU organiziral v sodelovanju s Šiftarjevo fundacijo, a tudi s Pomursko akademsko-znanstveno unijo, s katero prav tako dobro sodelujemo. Bil je lep dogodek, ki sta ga kulturno popestrila Vlado Kreslin in Evgen Car, spremljala pa ga je tudi priložnostna razstava o Vratuševem življenju in delu, medtem ko so za dobro razpoloženje poskrbeli prekmurški prijatelji s svojimi dobrotami. Vsaj meni pa je takratna prireditev ostala v lepem spominu tudi zaradi jubilentove prešerne volje, saj smo lahko začutili, kako globoko v srcu mu je Prekmurje.

Visokega jubilanta in svojega dolgoletnega člana je Akademija takrat počastila tudi z zbornikom, ki so ga člani in članice I. razreda SAZU za zgodovinske in družbene vede namenili svojemu kolegu, Akademija pa je bila tudi soizdajateljica monografije o Vratuševi jezikovni in literarni misli. Vratuše smo se v okviru Akademije zadnjič spominjali lanskega februarja, ko je delegacija SAZU obiskala Vrt spominov in tovarštva na Petanjcih, s katerim je bil akademik tesno povezan – zvečer smo v Pomurskem muzeju na gradu v Murski Soboti pred polno dvorano predstavili obsežen zbornik z akademijskega posveta ob stoletnici priključitve Prekmurja matični domovini, dogodek pa je bil zamišljen tudi kot poklon akademiku Antonu Vratuši.

Govoriti o Antonu Vratuši v tem krogu njegovih prijateljev, sopotnikov, poznavalcev in proučevalcev njegovega dela, je nekako tako, kot bi nosil sove v Atene. Pa vendar naj zelo na kratko rečem, da štejem Antona Vratušo med tiste zelo redke blagoslovljence, ki niso samo doživeli več kot sto let, ampak so jih čisto do konca živeli polno, delavno in duhovno sveži. V tem za človeka dolgem času je Vratuša preživel burno stoletje, zaznamovano z

največjimi dosežki in nič manjšimi grozotami obenem. Bil je priča in akter v času, ki je najbolj odločilno zaznamoval slovensko skupnost. Vihar druge svetovne vojne je tudi njemu spremenil življenjsko pot in ga od komaj začete slavistične akademske kariere popeljal preko partizanstva in italijanske internacije v svet politike in širšega družbenega dogajanja povojne Jugoslavije. Kljub temu je uspeval ohranjati stik z univerzitetnim in znanstvenim okoljem. Na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je še po dopolnjenem stotem letu starosti aktivno sodeloval v Odboru za preučevanje narodnih manjšin, ki ga je sam ustanovil. Vesel sem, da Odbor, ki je od lanskega leta okrepljen z novimi močmi in novo energijo, nadaljuje s svojim delom.

Zahvaljujem se organizatorjem današnjega in jutrišnjega simpozija, v prvi vrsti tajniku II. razreda akademiku Marku Jesenšku, za katerega upam trditi, da je po smrti akademika Antona Vratuše med člani Akademije najbolj zaslužen za to, da ostaja Prekmurje tesno povezano z Akademijo, in seveda neumornemu Marjanu Šiftarju, predsedniku Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija, ki z veliko prizadevnostjo in vztrajnostjo organizira najrazličnejše s Prekmurjem in Prekmurci povezane kulturne dogodke. Zahvaljujem se tudi nastopajočim, vsem pa želim dober simpozij in prijetno druženje. Hvala lepa.

*Akademik prof. dr. Peter Štih,
predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti*